

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) ที่สามารถประเมินทักษะการเล่นสะล้อของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 2-4 โดยทำการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบวัดทักษะการเล่นสะล้อประกอบด้วย 1) แบบวัดทักษะการเล่นสะล้อ และ 2) คู่มือการใช้แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) ตามองค์ประกอบทางด้านดนตรี ได้แก่ เสียง (Tone) จังหวะ (Element of Time) ทำนอง (Melody) และสีสันของเสียง (Tone Color) มีขั้นตอนในการสร้างคือ กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้าง ศึกษาทฤษฎี วิธีสร้าง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง หลักสูตร คู่มือครู วิเคราะห์เนื้อหา มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 ท่าน กำหนดพฤติกรรมตามองค์ประกอบของดนตรี โดยใช้พฤติกรรมจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระดนตรีช่วงชั้นสูงสุด (ช่วงชั้นที่ 4) เป็นแนวทางในการกำหนดหัวข้อประเมิน สร้างเกณฑ์เพื่อกำหนดความยากง่ายของเพลง โดย สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่าน และวิเคราะห์พฤติกรรม/คุณลักษณะการเล่นสะล้อ จากตารางการวิเคราะห์พฤติกรรม/คุณลักษณะการเล่นสะล้อ ที่ต้องปฏิบัติตามพฤติกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญให้ความคิดเห็น โดยพิจารณาทักษะการเล่นดนตรีตามองค์ประกอบของดนตรี ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของการวิเคราะห์พฤติกรรม/คุณลักษณะการเล่นสะล้อ และแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน แสดงความคิดเห็น กำหนดน้ำหนักของคะแนนในแต่ละข้อรายการประเมินตามแนว R.H. Dave สร้างแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2-4 และให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นสอดคล้องกัน โดยมีค่า IOC แต่ละข้อรายการตั้งแต่ .80-1.00 สร้างคู่มือการใช้แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีเพื่อกำหนดวิธีการประเมิน เกณฑ์การประเมิน และอุปกรณ์ที่จำเป็นในการประเมิน ทดลองใช้กับนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2-4 เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือในด้านความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้ชัด (Know Group Technique) จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ตามวิธีของ Pearson product-moment correlation coefficient ระหว่างคะแนนที่ครูผู้สอนให้ กับคะแนนจากการใช้แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ) ของผู้ให้คะแนนทั้ง 3 ท่าน คุณภาพเครื่องมือในด้านความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discrimination

Validity) โดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซ็นต์ ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) และคุณภาพเครื่องมือในด้าน ความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intraclass Correlation) นำผลการทดลองมาปรับปรุงข้อบกพร่อง และทำการทดลองในครั้งที่ 2 และหาคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้ค่าดังกล่าว อันดับสุดท้ายนำไปใช้กับนักเรียนในครั้งที่ 3 เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หา คุณภาพเครื่องมือในด้านความเที่ยงตรงเชิงสภาพ ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก และความเชื่อมั่น

สรุปผลการวิจัย

แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 ที่สร้างขึ้น มีคุณภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากการพิจารณาความเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (Index of Item and Objective congruence : IOC) แต่ละข้อรายการมีค่าตั้งแต่ .80-1.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (.59 ขึ้นไป) สรุปผลการประเมินว่ามีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้ชุด (Know Group Technique) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ระหว่างคะแนนที่ครูผู้สอนให้ กับคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการประเมินของกรรมการ 3 คน เท่ากับ .835 เมื่อพิจารณาเฉพาะพฤติกรรม /คุณลักษณะตามช่วงชั้น พบว่า ช่วงชั้นที่ 2 มีค่าเท่ากับ .853 และช่วงชั้นที่ 3 มีค่าเท่ากับ .803 สูงกว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (.71) ทุกค่า สรุปว่าแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) มีความเที่ยงตรงเชิงสภาพ

ความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discrimination Validity) ของแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ) โดยใช้เทคนิค 27 เปอร์เซ็นต์ ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มสูง และกลุ่มต่ำ จำนวน 107 คน จากการใช้สถิติทดสอบที (t-test) พบว่า คะแนนเฉลี่ยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทุกรายการประเมิน สรุปได้ว่ามีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก ทุกรายการประเมิน และมีความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยรวมทั้งฉบับที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 สรุปได้ว่าแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) มีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก เมื่อพิจารณาแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) เฉพาะรายการประเมินที่เหมาะสมกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 มีรายการประเมิน 9 รายการ ทุกข้อรายการมีผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากการพิจารณาเฉพาะรายการประเมินที่เหมาะสมกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 มีรายการประเมิน 12 รายการ พบว่าข้อรายการที่มีผลการสอบโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 10 ข้อรายการ มีความแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 รายการ และ นักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีรายการประเมิน 15 รายการ พบว่ามีข้อรายการมีผลการสอบโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 13 รายการประเมิน และ ไม่มีความแตกต่างกันจำนวน 2 รายการ คือ องค์ประกอบเรื่อง เสียง ในรายการที่ 1 (ระดับเสียง) และองค์ประกอบเรื่องสีสันของเสียง ในรายการที่ 3 (ใช้คันทักให้สัมพันธ์กับตำแหน่งนิ้ว)

ความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นช่วงชั้นที่ 2-4 จำนวน 107 คน มีความสอดคล้องของการให้คะแนนโดยเฉลี่ย ตั้งแต่ .7060-.9287 โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9590 และความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนนแต่ละคน เท่ากับ .8862 สรุปได้ว่ามีความเชื่อมั่นสูง เมื่อพิจารณาเฉพาะรายการประเมินที่เหมาะสมกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 พบว่าความเชื่อมั่นของแบบวัดมีความสอดคล้องของการให้คะแนนโดยเฉลี่ย ตั้งแต่ .7426-.9198 โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9469 และความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนนแต่ละคน เท่ากับ .8559 สรุปได้ว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นสูง ความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ) โดยการพิจารณาเฉพาะรายการประเมินที่เหมาะสมกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 พบว่าแบบวัดมีความสอดคล้องของการให้คะแนน โดยเฉลี่ยตั้งแต่ .7103 - .8785 โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9204 และความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนนแต่ละคน เท่ากับ .7941 สรุปได้ว่าแบบวัดมีความเชื่อมั่นสูง และความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ) ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 มีความสอดคล้องของการให้คะแนน โดยเฉลี่ยตั้งแต่ .7113 - 1.0000 โดยมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .9518 และความเชื่อมั่นของผู้ให้คะแนนแต่ละคน เท่ากับ .8682 สรุปว่า มีความเชื่อมั่นสูง

คู่มือการใช้แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 ประกอบด้วย (1) จุดประสงค์ของคู่มือ (2) ลักษณะของแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) (3) การดำเนินการเก็บข้อมูล (4) การนำแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) ไปใช้ (6) คุณภาพของแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) (7) การแปลความหมายของคะแนน เกณฑ์ และการอธิบายพฤติกรรมการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ)

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยจะเห็นว่าแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามองค์ประกอบทางด้านดนตรี ได้แก่ เสียง (Tone) จังหวะ (Element of Time) ทำนอง (Melody) และสีสันของเสียง (Tone Color) นั้น มีผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือพบว่า

แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากการพิจารณาให้ความเห็นสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการวัดทักษะการเล่นดนตรีตามองค์ประกอบทางดนตรี 4 องค์ประกอบ คือ เสียง จังหวะ ทำนอง และ ลีลาของเสียง ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดองค์ประกอบของดนตรีไทยที่เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี (2550, ระบบออนไลน์) กำหนดองค์ประกอบทางดนตรีไว้ในลักษณะเดียวกัน 6 องค์ประกอบ คือ เสียง จังหวะ ทำนอง พื้นผิวของเสียง ลีลาของเสียง และคีตลักษณ์ ซึ่งมีมากกว่าองค์ประกอบทางดนตรีที่ผู้วิจัยกำหนด 2 องค์ประกอบ คือ พื้นผิวของเสียง และคีตลักษณ์ ทั้งนี้เนื่องจากว่า พื้นผิวของเสียง เป็นการประสานเสียงจากเครื่องดนตรีหลายชิ้น สามารถพิจารณาตามองค์ประกอบนี้ได้จากเล่นดนตรีเป็นวง แต่การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินการเล่นระนาดของผู้เล่นคนเดียว จึงไม่สามารถประเมินในองค์ประกอบนี้ได้ และองค์ประกอบด้านคีตลักษณ์ ซึ่งเป็นการกำหนดรูปแบบของเพลงว่าเพลงแต่ละเพลงผู้แต่งกำหนดการบรรเลงว่าจะให้บรรเลงกี่รอบ จังหวะช้าเร็วอย่างไร ซึ่งสามารถพบได้ในการบรรเลงดนตรีไทย แต่สำหรับดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ ไม่ได้มีการกำหนดรูปแบบไว้ โดยที่นักดนตรีสามารถบรรเลงได้ตามความพึงพอใจของตนเองว่าจะวนกี่รอบ ช้าเร็วเท่าใด ดังนั้นในการวิจัยสร้างเครื่องมือในครั้งนี้จึงไม่ได้กำหนดองค์ประกอบทั้งสองด้านนี้

แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีมีความเที่ยงตรงเชิงสภาพ (Concurrent Validity) ในทุกช่วงชั้น และทุกรายการประเมิน เป็นคุณลักษณะที่ดีของเครื่องมือวัดผลทางภาคปฏิบัติที่ กองวิชาการ (2534, หน้า 112) กล่าวว่า เครื่องมือวัดด้านทักษะพิสัยเน้นความเที่ยงตรงเชิงสภาพ และนิโลบล นิมกักรัตน์ (2549, หน้า 47) กำหนดให้ความเที่ยงตรงเชิงสภาพ เป็นคุณลักษณะที่ดีอีกด้านหนึ่งของเครื่องมือวัดผลงานภาคปฏิบัติ

แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discrimination Validity) เป็นอีกหนึ่งคุณลักษณะที่ดีของเครื่องมือวัดผลทางภาคปฏิบัติที่ นิโลบล นิมกักรัตน์ (2548, หน้า 33-45) ได้กำหนดให้มีการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงจำแนก และจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ในช่วงชั้นที่ 2 ที่ 3 มีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก แต่สำหรับช่วงชั้นที่ 4 กลับพบว่าไม่มีความเที่ยงตรงเชิงจำแนกจำนวน 2 รายการ คือ องค์ประกอบเรื่อง เสียง ในรายการที่ 1 (ระดับเสียง) และองค์ประกอบเรื่องลีลาของเสียง ในรายการที่ 3 (ใช้คันชักให้สัมพันธ์กับตำแหน่งนิ้ว) ซึ่งเป็นเรื่องปกติที่ผลการวิเคราะห์ให้ผลออกมาในลักษณะเช่นนี้ ทั้งนี้เนื่องจากว่าช่วงชั้นที่ 4 เป็นนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 16-18 ปี ผ่านการเล่นระนาดในช่วงชั้นที่ 2 และ 3 มาบ้างแล้ว จึงทำให้การประเมินในเรื่องเสียง ในรายการที่ 1 (ระดับเสียง) และองค์ประกอบเรื่องลีลาของเสียง ในรายการที่ 3 (ใช้คันชักให้สัมพันธ์กับตำแหน่งนิ้ว) ซึ่งเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการเล่นระนาดที่นักเรียนช่วงชั้นนี้ได้คะแนนเต็มทุกคน ผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test)

จึงไม่มีความแตกต่างกัน แต่เมื่อใช้นักเรียนกลุ่มใหญ่ที่เป็นนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 จะพบว่าองค์ประกอบทางดนตรีดังกล่าว มีผลการทดสอบโดยใช้สถิติทดสอบที (t - test) มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ซึ่งหมายถึงแบบวัดมีความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Discrimination Validity)

แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีมีความเชื่อมั่น (Reliability) จากการหาความเชื่อมั่น โดยใช้ความสอดคล้องของการให้คะแนนของผู้ให้คะแนน 3 ท่าน วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น จากค่าสหสัมพันธ์ภายในชั้น (Intra-class correlation) โดยที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้คะแนนที่มีความเข้าใจในการใช้แบบประเมิน และมีความรู้ความเข้าใจในด้านดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) และเพื่อให้แน่ใจว่าแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีมีความเชื่อมั่นจริง จึงได้หาความเชื่อมั่นจากการวัด 2 ครั้ง วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยวิธีของ Pearson product-moment correlation coefficient ซึ่งจากการหาความเชื่อมั่นทั้งสองวิธี ผลที่ได้พบว่า แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีมีความเชื่อมั่น (Reliability) อยู่ในระดับสูง

ดังนั้นแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 จึงเป็นเครื่องมือวัดทักษะการเล่นดนตรีที่มีคุณภาพตามลักษณะที่ดีของเครื่องมือวัดทักษะปฏิบัติที่ กองวิชาการ (2543, หน้า 112) และนิโบล นิมกักรัตน์ (2549, หน้า 3) ได้กล่าวไว้ว่า คุณลักษณะของเครื่องมือวัดภาคปฏิบัติที่ดีต้องมีความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น สะดวกต่อการนำไปใช้โดยมีคู่มือการใช้แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) ประกอบการใช้ สามารถนำไปเป็นเครื่องมือวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 ได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องการสร้างแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำแบบวัดฯ ไปใช้

1. แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 นอกจากจะนำไปประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียนแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ตรวจสอบการเล่นสะล้อของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อให้นักเรียนทราบจุดบกพร่องในการเล่นของตนเอง
2. ในการนำไปใช้จะต้องมีการศึกษารายละเอียดในคู่มือของแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ) สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2-4 ประกอบด้วย เพื่อให้ได้ประโยชน์มากที่สุดจากการใช้ แบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ (สะล้อ)
3. กรณีที่ครูผู้สอนต้องการวัดทักษะการเล่นสะล้อของนักเรียนอาจใช้วิธีการบันทึกเทปไว้ จะสามารถวัดทักษะการเล่นสะล้อของนักเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

4. แบบวัดทักษะการเล่นสะลื้อนี้ สามารถนำไปใช้วัดความสามารถของบุคคลทั่วไปได้ เพื่อเทียบระดับการเล่นสะลื้อ โดยต้องมีการศึกษาคู่มือโดยละเอียด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการสร้างแบบวัดทักษะการเล่นดนตรีพื้นเมืองภาคเหนือ ที่เป็นเครื่องดนตรีชนิดอื่นให้ครบเครื่องดนตรีในวง สะลื้อ ซอ ซึ่ง เพราะจะสามารถนำไปประเมินการเล่นดนตรีเป็นวงได้
2. หากมีการวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย เช่น การแสดงออกทางอารมณ์ของผู้เล่นที่พิจารณาจากสีหน้า ลีลา ท่าทาง เป็นต้น